A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hatodik tanács)

2025. március 27.*

„Tagállami kötelezettségszegés – Települési szennyvizek kezelése – 91/271/EGK irányelv – 4., 5. és 10. cikk – Érzékeny területek szennyezése – Települési szennyvíztisztító telepek – A Bíróság kötelezettségszegést megállapító ítélete – A végrehajtás elmaradása – Az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése – Pénzügyi szankciók – Kényszerítő bírság – Átalányösszeg”

A C-515/23. sz. ügyben,

az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt 2023. augusztus 10-én

az **Európai Bizottság** (képviselik: G. Gattinara és E. Sanfrutos Cano, meghatalmazotti minőségben)

felperesnek

az **Olasz Köztársaság** (képviseli: G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítői: M. Di Benedetto, M. Russo és F. Severi avvocati dello Stato)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács),

tagjai: A. Kumin tanácselnök, F. Biltgen, az első tanács elnöke (előadó) és I. Ziemele bíró,

főtanácsnok: T. Ćapeta,

hivatalvezető: G. Chiapponi tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2024. november 13-i tárgyalásra,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: olasz.

Ítéletet

1 Keresetlevelével az Európai Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

– állapítsa meg, hogy az Olasz Köztársaság, mivel nem tett meg a 2014. április 10-i Bizottság kontra Olszország ítéletben (C-85/13, a továbbiakban: C-85/13. sz. ítélet, EU:C:2014:251) foglaltak teljesítéséhez szükséges minden intézkedést, nem teljesítette az EUMSZ 260. cikk (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit;

– kötelezze az Olasz Köztársaságot, hogy fizessen a Bizottságnak napi 122 760 euró összegű – a javasolt csökkentési képlet alapján esetlegesen csökkentett – kényszerítő bírságot a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítésével kapcsolatos késedelem minden napjára, a jelen ügyben meghozandó ítélet kihirdetésének napjától a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítésének napjáig;

– kötelezze az Olasz Köztársaságot, hogy fizessen a Bizottságnak 13 640 euró napi átalányösszeget, a javasolt csökkentési képlet alapján esetlegesen csökkentett, összesen legalább 9 548 000 euró összegben a C-85/13. sz. ügyben hozott ítélet kihirdetésének napjától a jelen ügyben meghozandó ítélet kihirdetésének napjáig, vagy a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítésének napjáig, amennyiben ez a teljesítés időpontja korábbi, mint a jelen ügyben meghozandó ítélet kihirdetésének időpontja, és

– az Olasz Köztársaságot kötelezze a költségek viselésére.

Jogi háttér

2 A 2008. október 22-i 1137/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL 2008. L 311., 1. o., helyesbítés: HL 2010. L 276., 80. o.) módosított, a települési szennyvíz kezeléséről szóló, 1991. május 21-i 91/271/EGK tanácsi irányelv (HL 1991. L 135., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 26. o.; a továbbiakban: 91/271 irányelv) 1. cikke előírja:

„Ez az irányelv a települési szennyvíz összegyűjtésére, kezelésére és kibocsátására, valamint egyes ipari szektorok szennyvizének kezelésére és kibocsátására vonatkozik.

Az irányelv célja a környezet megóvása a fent említett szennyvízkibocsátások káros hatásaitól.”

3 Ezen irányelv 2. cikke értelmében:

„Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

1. »települési szennyvíz«: a háztartási szennyvíz vagy a háztartási és ipari szennyvíz, illetve csapadékvíz keveréke;

2. »háztartási szennyvíz«: a lakóterületek és szolgáltató üzemek szennyvize, amely főleg emberi anyagcseréből és háztartási tevékenységből származik;

[…]

4. »agglomeráció«: olyan terület, ahol a népesség, illetve a gazdasági tevékenység elegendően koncentrált ahhoz, hogy a települési szennyvizet összegyűjtsék és egy települési szennyvíztisztító telepre vagy a végső kibocsátási pontra vezessék;

5. »gyűjtőrendszer«: olyan vezetékrendszer, amely összegyűjti és elvezeti a települési szennyvizet;

6. »1 LE (lakosegyenérték)«: szerves, biológiailag lebontható terhelés, amelynek ötnapos biokémiai oxigénigénye (BOI 5) 60 g oxigén/nap;

[…]

8. »másodlagos kezelés«: a települési szennyvíznek általában biológiai tisztítást és utóülepítést magában foglaló vagy más eljárással való tisztítása, amely megfelel az I. melléklet 1. táblázatában megállapított követelményeknek;

9. »megfelelő kezelés«: a települési szennyvíz kezelése bármely olyan eljárással, illetve ártalmatlanító rendszerrel, amely biztosítja, hogy a kibocsátott vizet befogadó víz megfeleljen a vonatkozó minőségi követelményeknek és ezen, valamint más vonatkozó közösségi irányelvek követelményeinek;

[…]”

4 Az említett irányelv 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy minden agglomeráció rendelkezzék települési szennyvizet összegyűjtő rendszerekkel,

– legkésőbb 2000. december 31-ig a 15000 lakosegyenértéknél (LE) nagyobbak és

és

– legkésőbb 2005. december 31-ig a 2000 és 15 000 LE közöttiek.

A 10000 lakosegyenértéknél nagyobb agglomerációknál az 5. cikkben szereplő meghatározás szerint »érzékeny terület«-nek tekintett befogadó vizekbe kibocsátott települési szennyvíz esetében a tagállamok biztosítják, hogy a gyűjtőrendszerek legkésőbb 1998. december 31-ig elkészüljenek.

Ahol a gyűjtőrendszerek létrehozása nem indokolt, akár azért, mert nem járna környezeti előnyökkel, akár mert aránytalanul nagy költségekkel járna, azonos szintű környezetvédelmet nyújtó egyedi rendszereket vagy más megfelelő intézkedéseket kell alkalmazni.

(2) Az 1. bekezdésben leírt gyűjtőrendszereknek meg kell felelniük az I. melléklet A szakaszában foglalt követelményeknek. […]”

5 Ugyanezen irányelv 4. cikkének szövege a következő:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a gyűjtőrendszerekbe vezetett szennyvizet vízbe történő kibocsátás előtt másodlagos kezelésnek vagy egy ezzel egyenértékű kezelésnek vessék alá, az alábbiak szerint:

– legkésőbb 2000. december 31-ig a 15000 lakosegyenértéknél nagyobb agglomerációk minden kibocsátott szennyvizét,

– legkésőbb 2005. december 31-ig a 10 000 és 15 000 lakosegyenérték közötti agglomerációk minden kibocsátott szennyvizét,

– legkésőbb 2005. december 31-ig a 2000 és 10000 lakosegyenérték közötti agglomerációk édesvízbe és a torkolatokba kibocsátott szennyvizét.

[…]

(3) Az (1) és (2) bekezdésben említett települési szennyvíztisztító telepekről kibocsátott víznek ki kell elégítenie az I. melléklet B. szakaszának vonatkozó követelményeit. […]

[…]”

6 A 91/271 irányelv 5. cikkének (1)–(5) bekezdése szerint:

„(1) A (2) bekezdés érdekében a tagállamok 1993. december 31-ig kijelölik az érzékeny területeket, a II. mellékletben megállapított kritériumoknak megfelelően.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy a gyűjtőrendszerekbe vezetett települési szennyvizet érzékeny területekre való kibocsátásuk előtt a 4. cikkben leírtnál szigorúbb követelményeket kielégítő tisztításnak vessék alá, legkésőbb 1998. december 31-ig, a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk minden kibocsátott vize esetében.

(3) A (2) bekezdésben leírt települési szennyvíztisztító telepek kibocsátásának meg kell felelnie az I. melléklet B. szakasza vonatkozó követelményeinek. […]

(4) Egyes esetekben a (2) és (3) bekezdésben szereplő telepekre a követelményeket nem kell alkalmazni az érzékeny területeken, ha igazolható, hogy az ebben a körzetben lévő összes települési szennyvíztisztító telepről származó teljes terhelés minimális csökkentési százaléka legalább a teljes foszformennyiség 75%-a és legalább a teljes nitrogénmennyiség 75%-a.

(5) Az érzékeny területek vízgyűjtő területein elhelyezkedő és azok szennyezéséhez hozzájáruló települési szennyvíztisztító telepek kibocsátásaira a (2), (3) és (4) bekezdés vonatkozik.

[…]”

7 Ezen irányelv 10. cikke értelmében:

„A tagállamok biztosítják, hogy a 4., 5., 6. és 7. cikk követelményeinek kielégítése érdekében épített települési szennyvíztisztító telepek úgy legyenek megtervezve, megépítve, működtetve és karbantartva, hogy minden normálisnak tekinthető helyi időjárási helyzetben megfelelő teljesítményt biztosítsanak. A telepek tervezésekor figyelembe kell venni a terhelés évszakoktól függő változásait.”

8 Az említett irányelvnek „A települési szennyvízre vonatkozó követelmények” című I. melléklete a következőképpen szól:

„A. Gyűjtőrendszerek […]

A gyűjtőrendszereknél figyelembe kell venni a szennyvízkezelés követelményeit.

A gyűjtőrendszerek kialakítását, megépítését és karbantartását a legjobb műszaki ismeretek alapján kell végezni, túlzott költségek okozása nélkül, különös tekintettel az alábbiakra:

– a települési szennyvíz mennyisége és összetétele,

– a szivárgások megakadályozása,

– a befogadó vizek csapadékidei túlfolyás okozta szennyezésének korlátozása.

B. Kibocsátás a települési szennyvíztisztító telepekről a befogadó vizekbe […]

1. A szennyvíztisztító telepeket úgy kell tervezni vagy átalakítani, hogy reprezentatív mintákat lehessen venni a bejövő szennyvízből és az elfolyó kezelt szennyvízből, mielőtt azt a befogadó vizekbe bocsátanák.

2. A települési szennyvíztisztító telepekről kibocsátott, a 4. és 5. cikknek megfelelően kezelt szennyvizeknek ki kell elégíteniük az 1. táblázat követelményeit.

3. A települési szennyvíztisztító telepek a II. melléklet A. szakaszának a) pontjában megjelölt, eutrofizációnak kitett érzékeny területekre történő kibocsátásainak ezenfelül ki kell elégíteniük az 2. táblázat követelményeit is.

4. Az 1. és/vagy 2. táblázatban megadottaknál szigorúbb követelményeket kell alkalmazni ott, ahol biztosítani kell, hogy a befogadó vizek bármilyen más vonatkozó irányelvnek megfeleljenek.

5. A települési szennyvíz kibocsátási pontját úgy kell megválasztani, hogy az a lehető legkisebb mértékben legyen hatással a befogadó vizekre.

[…]”

A C-85/13. sz. ügyben hozott ítélet

9 A C-85/13. sz. ítéletben a Bíróság megállapította, hogy az Olasz Köztársaság, mivel nem fogadta el az annak biztosításához szükséges rendelkezéseket, hogy:

– Melegnano, Mortara, Olona Nord, Olona Sud, Robecco sul Naviglio, San Giuliano Milanese Est, Trezzano sul Naviglio és Vigevano (Lombardia) 10 000 LE-t meghaladó, a 91/271 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében „érzékeny területeknek” minősülő befogadó vizekbe szennyvizet kibocsátó agglomerációk a települési szennyvízre szolgáló gyűjtőrendszerekkel rendelkezzenek az ezen irányelv 3. cikkének megfelelően;

– Pescasseroli (Abruzzo), Cormons, Gradisca d'Isonzo, Grado (Friuli Venezia Giulia), Broni, Calco, Casteggio, Melegnano, Mortara, Orzinuovi, Rozzano, Trezzano sul Naviglio, Valle San Martino, Vigevano (Lombardia), Pesaro, Urbino (Marche), Alta Val Susa (Piemonte), Nuoro (Szardínia), Castellammare del Golfo I, Cinisi, Terrasini (Szicília), Courmayeur (Valle d'Aosta) és Thiene (Veneto) 10 000 LE-t meghaladó agglomerációiban a gyűjtőrendszerekbe vezetett települési szennyvizet a kibocsátás előtt másodlagos kezelésnek vagy egy ezzel egyenértékű kezelésnek vessék alá a 91/271 irányelv 4. cikkének megfelelően;

– Pescasseroli (Abruzzo), Aviano Capoluogo, Cividale del Friuli, Codroipo / Sedegliano / Flaibano, Cormons, Gradisca d'Isonzo, Grado, Latisana Capoluogo, Pordenone / Porcia / Roveredo / Cordenons, Sacile, Udine (Friuli Venezia Giulia), Frosinone (Lazio), Francavilla Fontana, Trinitapoli (Puglia), Dorgali, Nuoro, ZIR Villacidro (Szardínia) és Castellammare del Golfo I, Cinisi, Partinico, Terrasini és Trappeto (Szicília) 10000 LE-t meghaladó és a 91/271 irányelv értelmében „érzékeny területeknek" minősülő befogadó vizekbe szennyvizet kibocsátó agglomerációiban a gyűjtőrendszerekbe vezetett települési szennyvizet a kibocsátás előtt a másodlagos kezelésnél vagy az ezzel egyenértékű kezelésnél szigorúbb követelményeket kielégítő kezelésnek vessék alá ugyanezen irányelv 5. cikkének megfelelően, és

– Pescasseroli (Abruzzo), Aviano Capoluogo, Cividale del Friuli, Codroipo / Sedegliano / Flaibano, Cormons, Gradisca d'Isonzo, Grado, Latisana Capoluogo, Pordenone / Porcia / Roveredo / Cordenons, Sacile, Udine (Friuli Venezia Giulia), Frosinone (Lazio), Broni, Calco, Casteggio, Melegnano, Mortara, Orzinuovi, Rozzano, Trezzano sul Naviglio, Valle San Martino, Vigevano (Lombardia), Pesaro, Urbino (Marche), Alta Val Susa (Piemonte), Francavilla Fontana, Trinitapoli (Puglia), Dorgali, Nuoro, ZIR Villacidro (Szardínia), Castellammare del Golfo I, Cinisi, Partinico, Terrasini, Trappeto (Szicília), Courmayeur (Valle d'Aosta) és Thiene (Veneto) agglomerációiban a 91/271 irányelv 4–7. cikke követelményeinek kielégítése érdekében épített települési szennyvíztisztító telepek úgy legyenek megtervezve, megépítve, működtetve és karbantartva, hogy minden normálisnak tekinthető helyi időjárási helyzetben megfelelő teljesítményt biztosítsanak, valamint hogy a telepek tervezésekor figyelembe vegyék a terhelés évszakoktól függő változásait,

nem teljesítette a 91/271 irányelv 3. cikkéből és/vagy 4. cikkéből és/vagy 5. cikkéből, valamint 10. cikkéből eredő kötelezettségeit.

A pert megelőző eljárás és a Bíróság előtti eljárás

10 A C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítésének ellenőrzése érdekében a Bizottság 2014. május 12-i levelében tájékoztatást kért az Olasz Köztársaságtól az e célból hozott intézkedésekről. 2015. január 15-én és október 15-én, valamint 2017. január 31-én ezen intézmény felhívta e tagállamot, hogy nyújtson naprakész információkat az említett ítéletben említett agglomerációk ezen ítéletnek való megfelelése terén elért eredményekről, és benyújtotta az olasz hatóságok által megfelelőnek nyilvánított agglomerációk helyzetére vonatkozó saját értékelését.

11 2014. július 15-i és 25-i, 2015. február 20-i, március 19-i, szeptember 22-i és november 23-i, 2016. március 2-i, szeptember 23-i és szeptember 30-i, 2017. január 12-i, február 27-i, május 24-i és július 27-i, valamint 2018. január 18-i levelében az Olasz Köztársaság tájékoztatta a Bizottságot az elfogadott intézkedésekről és azok végrehajtásáról.

12 A Bizottság, mivel úgy ítélte meg, hogy az Olasz Köztársaság csak részben tett eleget a C-85/13. sz. ítéletben foglaltaknak, 2018. május 18-án az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése alapján felszólító levelet küldött neki az ezen ítéletben említett azon agglomerációk közül tizennégy vonatkozásában, amelyek még mindig nem felelnek meg a 91/271 irányelv előírásainak, és felhívta e tagállamot, hogy e levél kézhezvételétől számított két hónapon belül tegye meg észrevételeit.

13 A Portugál Köztársaság 2018. július 12-i levelében válaszolt az említett felszólító levélre. Ezt követően e tagállam több közleményt és feljegyzést küldött a Bizottságnak, amelyek többek között a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítésére vonatkozó helyzet féléves frissítéseit tartalmazták.

14 Mivel a benyújtott bizonyítékok alapján úgy ítélte meg, hogy az Olasz Köztársaság még mindig nem teljesítette teljes mértékben a C-85/13. sz. ítéletben foglaltakat, tekintettel arra, hogy az ítéletben említett öt agglomeráció – nevezetesen Castellammare del Golfo I, Cinisi, Terrasini, Trappeto (Szicília) és Courmayeur (Vallée d'Aoste) – kilenc évvel az ítélet meghozatala után, és több mint húsz évvel a 91/271 irányelv 4. és 5. cikkében a megfelelésre előírt határidők lejárta után, a Bizottság úgy döntött, hogy megindítja a jelen keresetet.

A keresetről

A kötelezettségszegésről

A felek érvei

15 A Bizottság azt rója fel az Olasz Köztársaságnak, hogy nem tett meg minden ahhoz szükséges intézkedést, hogy megfeleljen a C-85/13. sz. ítéletben foglaltaknak, mivel a felszólító levélben meghatározott határidő lejártakor, azaz 2018. július 18-án, de 2023. június 30-án, az ezen ítéletben foglaltak teljesítésére vonatkozó helyzetnek az e tagállam által a jelen keresettel érintett öt agglomerációban – nevezetesen Castellammare del Golfo I, Cinisi, Terrasini, Trappeto (Szicília) és Courmayeur (Vallée d'Aoste), amelyek LE értéke meghaladja a 10 000 LE-t – történő utolsó frissítésének időpontjában sem teljesítették még a 91/271 irányelv 4., 5. és 10. cikkéből eredő kötelezettségeket.

16 A Bizottság először is arra hivatkozik, hogy az Olasz Köztársaság által a felszólító levélre adott válaszok értékeléséből kitűnik, hogy e tagállam a jelen eljárás szempontjából releváns időpontig, azaz 2018. július 18-ig még mindig nem tette meg az annak biztosításához szükséges valamennyi intézkedést, hogy az e keresettel érintett öt agglomerációból négyben, Castellammare del Golfo I, Cinisi, Terrasini és Courmayeur agglomerációban, amelyek LE értéke meghaladja a 10 000-et, a gyűjtőrendszerekbe vezetett települési szennyvizet a kibocsátás előtt másodlagos kezelésnek vagy egy ezzel egyenértékű kezelésnek vessék alá a 91/271 irányelv 4. cikkének megfelelően. Végeredményben az olasz hatóságok a pert megelőző eljárás során elismerték, hogy e cikk megsértése továbbra is fennáll.

17 A Bizottság másodsorban az Olasz Köztársaság által a felszólító levélre adott válaszokra tekintettel azt állítja, hogy e tagállam az előző pontban említett időpontig még mindig nem tette meg az annak biztosításához szükséges intézkedéseket, hogy a jelen keresettel érintett öt agglomeráció közül négyben, azaz Castellammare del Golfo I, Cinisi, Terrasini és Trappeto agglomerációban,

amelyek LE értéke meghaladja a 10 000-et és amelyek az „érzékeny területnek” minősülő befogadó vizekbe bocsátják ki a szennyvizet, a gyűjtőrendszerekbe vezetett szennyvizet a kibocsátás előtt a 91/271 irányelv 5. cikkének megfelelően a másodlagos kezelésnél vagy azzal egyenértékű kezelésnél szigorúbb követelményeket kielégítő kezelésnek vessék alá.

18 Ami közelebbről Trappeto agglomerációt illeti, a Bizottság pontosítja, hogy az Olasz Köztársaságnak a felszólító levélre adott válaszaiból és az e tagállam által a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítésének állapotáról benyújtott frissítésekből kitűnik, hogy ezen agglomeráció helyzete a jelen eljárás szempontjából releváns időpontban, azaz 2018. július 18-án még mindig nem felelt meg a 91/271 irányelv 5. cikkének, amit az olasz hatóságok a 2023. június 30-án közölt legutóbbi frissítésben is megerősítettek.

19 A Bizottság ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy az olasz hatóságok a jelen ügyre vonatkozó pert megelőző eljárás keretében a Trappeto agglomeráció által okozott 7783 LE-t kitevő terhelést jelentettek be, amely alacsonyabb annál, mint amelyet korábban az EUMSZ 258. cikk alapján az indokolással ellátott véleményre adott válaszukban megállapítottak, és amelyet a Bíróság a C-85/13. sz. ítéletben elfogadott. Nem szolgáltak azonban világos és pontos, a teher csökkenését konkrét bizonyítékokkal alátámasztó indokolással. E tekintetben az Olasz Köztársaság által az ellenkérelméhez csatolt, az ezen agglomeráció által okozott 8910 LE teher fennállásának alátámasztása érdekében benyújtott adatok nem pótolhatják a múltra vonatkozó bizonyítékok hiányát, hanem azok csak a benyújtásuk időpontjától, azaz 2023. október 18-tól hatályosak.

20 Ezenkívül, mivel a Trappeto agglomeráció szennyvizét egy olyan érzékeny területre bocsátják ki, ahol sok turista tartózkodik, és kétségek merülnek fel az olasz hatóságok által szolgáltatott adatok értelmezését illetően, a Bizottság az adatok olyan értelmezését javasolja, hogy az agglomerációra továbbra is vonatkoznak a 91/271 irányelv 5. cikkéből eredő kötelezettségek. Ez lenne ugyanis az egyetlen olyan értelmezés, amely megfelel ezen irányelv céljának, amely a környezetnek a szennyvízkibocsátások káros hatásaitól való védelmére irányul.

21 A Bizottság harmadszor emlékeztet arra, hogy a 91/271 irányelv 4. vagy 5. cikkének megsértése szükségszerűen maga után vonja ezen irányelv 10. cikkének megsértését (lásd ebben az értelemben: 2021. október 6-i Bizottság kontra Olaszország [A települési szennyvíz összegyűjtésére és kezelésére szolgáló rendszer] ítélet, C-668/19, EU:C:2021:815, 94–96. pont). Márpedig az Olasz Köztársaság által a felszólító levélre adott válaszokra tekintettel, és figyelemmel arra, hogy e tagállam továbbra is megsértette az ezen irányelv 4. és 5. cikkéből eredő kötelezettségeket, meg kell állapítani, hogy az említett tagállam a jelen eljárás szempontjából releváns időpontig, azaz 2018. július 18-ig még mindig nem tette meg az annak biztosításához szükséges valamennyi intézkedést, hogy a jelen keresettel érintett öt, vagyis Castellammare del Golfo I, Cinisi, Terrasini, Trappeto és Courmayeur agglomerációban az említett irányelv 4–7. cikke követelményeinek teljesítése érdekében épített településiszennyvíz-tisztító telepek úgy legyenek megtervezve, megépítve, működtetve és karbantartva, hogy a normál időjárási körülmények között megfelelő teljesítményt biztosítsanak a telepek számára, és hogy a szennyvíztisztító telepeket úgy alakítsák ki, hogy figyelembe vegyék a terhelés évszakoktól függő változásait, amint azt ugyanezen irányelv 10. cikke megköveteli.

22 A Bizottság ebből azt a következtetést vonja le, hogy az Olasz Köztársaság nem teljesítette teljes mértékben a C-85/13. sz. ítéletben foglaltakat, következésképpen nem teljesítette az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

23 Az Olasz Köztársaság – anélkül, hogy vitatná a Bizottság keresetlevelében ismertetett ténybeli helyzetet – elsősorban az ahhoz szükséges beavatkozásokra hivatkozik, hogy Castellammare del Golfo I, Cinisi és Terrasini agglomerációk megfeleljenek a 91/271 irányelv 4., 5. és 10. cikkéből eredő kötelezettségeknek. E beavatkozások egyrészt abban állnak, hogy Castellammare del Golfo I agglomerációt új föld alatti szennyvíztisztító teleppel szerelték fel, másrészt pedig Cinisi és Terrasini agglomeráció szennyvizeinek kezelése céljából a Cariniben található Contrada Ciachea közös szennyvíztisztító telep átalakításából és megerősítéséből. Az e célból szükséges intézkedések befejezésének az ellenkérelemben ismertetett ütemterve előírja, hogy Castellammare del Golfo I agglomeráció helyzetét 2027 júliusára, Cinisi és Terrasini agglomeráció helyzetét pedig 2027 márciusára összhangba kell hozni ezzel az irányelvvel.

24 Másodszor, ami Trappeto agglomerációt illeti, az Olasz Köztársaság a 91/271 irányelv 5. cikkének megsértésére alapított kifogás elfogadhatatlanságára hivatkozik a terhelés C-85/13. sz. ítélet kihirdetését követően bekövetkezett változásai miatt.

25 Az Olasz Köztársaság e tekintetben megjegyzi, hogy a C-85/13. sz. ítélet és a 2018. május 18-i felszólító levél kizárólag a 10 000-nél nagyobb LE-vel rendelkező agglomerációkra vonatkozott, tehát a jelen jogvita szintén ezen agglomerációkra korlátozódik. Bár az EUMSZ 258. cikk szerinti kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás keretében az olasz hatóságok Trappeto agglomeráció esetében 10 000 LE-t meghaladó terhelést közöltek a Bizottsággal, az Assemblea Territoriale Idrica (területi vízügyi közgyűlés, Olaszország) által készített, az ellenkérelemhez csatolt jelentés ezen agglomeráció tekintetében 8910 LE-t kitevő terhet állapított meg, amelyet olyan módszer alapján számítottak ki, amely kizárja az úgynevezett „elszórt” házak és a „elszigetelt gócpontok” említett agglomeráció által generált terhelés kiszámításkor történő figyelembevételét. Ebből következik, hogy ugyanarra az agglomerációra, amelynek tényleges generált terhelése nem éri el a 10 000 LE-t, már nem vonatkoznak a 91/271 irányelvből eredő, a felrótt kötelezettségszegések által figyelmen kívül hagyott kötelezettségek.

26 Az Olasz Köztársaság hozzáteszi, hogy a Trappeto agglomerációnak a 91/271 irányelv 4. és 5. cikkében meghatározott kibocsátási határértékek betartásának biztosítására alkalmas szennyvíztisztító teleppel való felszerelésére irányuló munkálatok befejeződtek, és hogy a statikus és műszaki-funkcionális vizsgálatok az ellenkérelem benyújtásának időpontjában még folyamatban voltak. E tagállam e beadványhoz csatolja a 2023. április és szeptember hónap között elvégzett féléves mintavételi elemzéseket e szennyvíztisztító telep megfelelő működésének bizonyítékaként.

27 Harmadszor, ami Courmayeur agglomerációt illeti, az Olasz Köztársaság pontosítja, hogy azt úgy kell tekinteni, hogy „fizikai szempontból” legkésőbb 2023. december 31-ig megfelel a 91/271 irányelv 4. és 10. cikkéből eredő kötelezettségeknek. Ezenkívül e tagállam azokra az adatokra, amelyeket a pert megelőző eljárás keretében 2020. július 31-én már közölt a Bizottsággal, valamint az ellenkérelmében szereplő új adatokra hivatkozik annak bizonyítása érdekében, hogy az ezen irányelv 4. cikkéből eredő kötelezettségeknek való megfelelés hiánya nem az említett agglomeráció által okozott terhelés egészére, azaz 60 000 LE-re, hanem csak 37 200 LE-re vonatkozik, mivel a fennmaradó 22 800 LE-t már megfelelően kezelte a Courmayeur agglomeráció részét képező La Salle-i szennyvíztisztító telep. Az említett tagállam hozzáteszi, hogy a Courmayeur település által a La Salle-i szennyvíztisztító telepre kibocsátott szennyvíz szállítására szolgáló szennyvízszakaszok kivitelezési munkálatainak befejezésekor e telep megfelelő működésének bizonyítása érdekében még meg kell küldenie a Bizottságnak a munkálatok befejezését és a kibocsátások elemzését igazoló igazolásokat.

28 A Bizottság válaszában Courmayeur agglomerációt illetően úgy véli, hogy először is az Olasz Köztársaság által az ellenkérelmében közölt adatok az általuk bemutatott hibahatárra tekintettel nem kellően megbízhatóak, másodszor, hogy ezek az adatok nem befolyásolhatják a napi kényszerítő bírság kiszámításához javasolt csökkentési képletet, mivel e tekintetben az agglomeráció egészének megfelelősége releváns, harmadszor pedig maguk az olasz hatóságok is elismerik, hogy változó, és nem végleges jellegű adatokról van szó.

29 Az Olasz Köztársaság viszonválaszában megjegyzi, hogy új intézkedéseket fogadtak el a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítésének meggyorsítása érdekében. E tagállam e tekintetben a 2024. február 2-i 11. sz. törvénnyel (a GURI 2024. február 7-i 31. száma) törvénnyé alakított, 2023. december 9-i 181. sz. törvényerejű rendeletre hivatkozik, amely kiegészíti a települési szennyvízre vonatkozó beavatkozások ezen végrehajtásáért felelős egyedüli biztos hatásköreit. Az így elfogadott rendelkezések pontos választ adnak azokra a főbb akadályokra, amelyekkel az egyedüli biztos szembesült, és amelyek lelassították e beavatkozások végrehajtását.

30 Az említett tagállam ezenkívül további információkkal szolgál a Bizottság keresetével érintett öt agglomeráció helyzetének várható alakulására vonatkozóan.

31 Először is, a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedések megtervezésének és végrehajtásának elősegítése és felgyorsítása érdekében az e végrehajtásért felelős egyedüli biztos gyorsító intézkedéseket alkalmazott a még oda nem ítélt közbeszerzési szerződések esetében, amelyeknek lehetővé kellett tenniük egyrészt a Castellammare del Golfo I 91/271 irányelvnek való 2026. decemberi megfelelésének elérését, másrészt pedig a Cinisi és Terrasini számára tervezett munkák befejezésének körülbelül hat hónappal történő előrehozatalát.

32 Másodszor, ami Trappeto agglomerációt illeti, az uniós jog megsértésének orvoslása érdekében a szennyvíztisztító telep átalakítására és megerősítésére irányuló munkálatok befejeződtek, és a szennyvíztisztító telep üzemeltetését 2023. december 22-én átadták az AMAP SpA-nak, az Ambito Territoriale Ottimale (ATO) di Palermo (a palermói optimális területi egység, Olaszország) integrált vízszolgáltatásának üzemeltetőjéhez. Az Olasz Köztársaság viszonválaszában ismerteti a 2023. június 23. és december 15. közötti időszakban a trappetói szennyvíztisztító telepen végzett vizsgálati jelentések eredményeit, amelyekből kitűnik, hogy e szennyvíztisztító telep immár biztosítja a települési szennyvíz érzékeny területnek tekintett befogadó vizekbe való kibocsátására vonatkozóan a 91/271 irányelvben meghatározott kibocsátási határértékek tiszteletben tartását.

33 Harmadszor, ami Courmayeur agglomerációt illeti, ezen agglomeráció gyűjtésre és csatlakozásra irányuló munkálatai 2023 decemberében befejeződtek, amelyek lehetővé tették ezen agglomeráció gyűjtőrendszerének kiegészítését. A 2024 januárjában elvégzett, a viszonválaszhoz csatolt elemzések szerint az említett agglomeráció szennyvíztisztító telepe, amely immár az agglomeráció összes szennyvizét kapja, hatékonynak bizonyult az utolsó csatlakoztatott csővezetékekből származó szennyvíz kezelése terén, és tiszteletben tartotta a 91/271 irányelv által a települési szennyvíz érzékeny területekre történő kibocsátására vonatkozóan meghatározott kibocsátási határértékeket. Következésképpen Courmayeur agglomeráció nemcsak fizikai szempontból, a gyűjtőrendszereknek a La Salle-i szennyvíztisztító telephez való csatlakoztatásával, hanem funkcionálisan és a kezelés hatékonysága szempontjából is megfelel ezen irányelvnek. Következésképpen ezt az agglomerációt ki kell zárni a kereset tárgyából.

A Bíróság álláspontja

34 Az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése alapján, ha a Bizottság megítélése szerint az érintett tagállam nem tette meg a Bíróság ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, a Bizottság – miután a tagállamnak lehetőséget biztosított észrevételei megtételére, és meghatározta az e tagállam által fizetendő átalányösszeg vagy kényszerítő bírság összegét, amelyet az adott körülmények között megfelelőnek ítél – a Bírósághoz fordulhat.

35 A jelen ügyben annak meghatározása érdekében, hogy az Olasz Köztársaság elfogadta-e a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges valamennyi intézkedést, meg kell vizsgálni, hogy ez utóbbi teljes mértékben tiszteletben tartotta-e a 91/271 irányelv 4. és/vagy 5., valamint 10. cikkét.

36 Ezenkívül, ami az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése szerinti kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárást illeti, az ilyen kötelezettségszegés fennállásának megítéléséhez szükséges referencia-időpontnak az e rendelkezés értelmében kibocsátott felszólító levélben meghatározott határidő lejártát kell tekinteni (lásd ebben az értelemben: 2024. június 13-i Bizottság kontra Magyarország [„A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadása II”] ítélet, C-123/22, EU:C:2024:493, 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

37 A jelen ügyben, mivel a Bizottság 2018. május 18-án küldte meg a felszólító levelet, a jelen ítélet előző pontjában említett kötelezettségszegés fennállásának megítéléséhez szükséges referencia-időpont az e levélben meghatározott határidő lejártának időpontja, azaz 2018. július 18.

38 Ami először is Castellammare del Golfo I, Cinisi és Terrasini agglomerációt illeti, az Olasz Köztársaság elismeri a 91/271 irányelv 4., 5. és 10. cikkének folyamatos megsértését. Így a felszólító levélre adott válaszaiban és a Bírósághoz benyújtott beadványaiban e tagállam jelezte, hogy az ahhoz szükséges infrastrukturális munkálatokat, hogy ezen agglomerációkat az ezen cikkekből eredő kötelezettségeknek megfelelő települési szennyvíz összegyűjtésére és kezelésére szolgáló rendszerekkel szereljék fel, 2018. július 18-ig kell elvégezni. Az e tagállam által a viszonválaszában bemutatott utolsó információk szerint e három agglomerációt 2026 végéig megfelelővé kell tenni.

39 Másodszor, ami Trappeto agglomerációt illeti, nem lehet helyt adni az Olasz Köztársaság azon érvének, amely a 91/271 irányelv 5. cikkének megsértését illetően a kötelezettségszegés tartós fennállására alapított kifogás amiatti elfogadhatatlanságára vonatkozik, hogy ezen agglomeráció esetében 10 000 LE-nél kisebb terhelést kellett volna megállapítani, ami mentesítette volna őt az e cikkben előírt követelmények tiszteletben tartásának kötelezettsége alól.

40 Annak lehetővé tétele ugyanis, hogy valamely tagállam az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése szerinti eljárás keretében a Bíróság előtt első alkalommal hivatkozzon a kötelezettségszegést megállapító ítéletben említett agglomeráció által okozott terhelés számítási módszerének a Bíróság ezen ítéletben tett megállapításai alapjául szolgáló módszerhez képest történő megváltoztatására, azzal a kockázattal járna, hogy sérülne a jogerővel bíró említett ítélet jogerős jellege.

41 Még ha el is fogadjuk ezt az érvet, az Olasz Köztársaság által hivatkozott új körülmények sem 2018. július 18-án, sem egy későbbi időpontban nem teszik lehetővé annak bizonyítását, hogy a Trappeto agglomeráció által okozott terhelés nem éri el a 10 000 LE-t, következésképpen pedig azt, hogy ez az agglomeráció mentesül a 91/271 irányelv 5. cikkében előírt követelmények tiszteletben tartásának kötelezettsége alól.

42 Egyrészt ugyanis az olasz hatóságok által a pert megelőző eljárás során a Bizottsággal közölt 7783 LE terhet nem támasztották alá, amit az Olasz Köztársaság a beadványaiban elismer. Másrészt e tagállam az ellenkérelmében a Trappeto agglomeráció által generált 8910 LE-t kitevő terhelésre hivatkozott, amely a területi vízügyi közgyűlés egyik jelentéséből és az ahhoz csatolt térképből következik. Ezeket az új információkat azonban az említett tagállam csak az ellenkérelmének 2023. október 23-i benyújtásakor, tehát a felrótt kötelezettségszegés fennállásának értékelése szempontjából releváns időpontot, azaz 2018. július 18-át követően közölte. Ezenkívül e jelentés nem tartalmaz keltezést, és nem jelöli meg azt az időpontot, amelytől kezdve az ezen agglomeráció által előidézett terheléscsökkentés bekövetkezett. Végeredményben az említett jelentés a Trappeto agglomeráció által termelt, 8618 LE-t, illetve 11 816 LE-t kitevő terhelést említ. E tekintetben a Bizottság azt állította – anélkül, hogy ezt az Olasz Köztársaság vitatta volna –, hogy ha nem vennék figyelembe a számítási módszer általa hivatkozott változását, az említett agglomeráció által okozott terhelés az olasz hatóságok által szolgáltatott adatok szerint 11 816 LE lenne.

43 Ráadásul az Olasz Köztársaság beadványaiból kitűnik, hogy az ugyanezen agglomeráció által előidézett terhelés számítási módszerének ezen megváltozása abban áll, hogy e számításból kizárják az elszórt házak és az elszigetelt gócpontok figyelembevételét, ahol ingadozó népesség koncentrálódik. Márpedig e tagállam nem adott magyarázatot azokra az okokra, amelyek igazolják az olyan agglomeráció által okozott terhelés számítási módszerének ezen megváltoztatását, mint a Trappeto, amely egy idegenforgalmi régióban található, ahol elszórt házak és elszigetelt gócpontok jelentős ökológiai hatást gyakorolhatnak.

44 Egyebekben az Olasz Köztársaság nem állította, és még kevésbé bizonyította, hogy a felszólító levélben meghatározott határidő lejártáig, azaz 2018. július 18-ig orvosolta a 91/271 irányelv 5. és 10. cikkéből eredő kötelezettségek Trappeto agglomeráció tekintetében a C-85/13. sz. ítélet rendelkező részében megállapított megsértését. E tekintetben e tagállam ellenkérelméből kitűnik, hogy a trappetói szennyvíztisztító telepen elvégzett infrastrukturális munkálatokat követően végzett statikus és műszaki-funkcionális tesztek az ellenkérelem benyújtásának időpontjában, azaz 2023. október 23-án még folyamatban voltak. Ezenkívül a viszonválaszból és mellékleteiből kitűnik, hogy az e szennyvíztisztító telepnek az uniós jog megsértésének orvoslására irányuló átalakítási és megerősítési munkálatai csak 2023 decemberében fejeződtek be. Hozzá kell tenni, hogy az e beadványhoz csatolt, az e szennyvíztisztító telepről származó kibocsátásoknak az ezen irányelv 5. cikkében meghatározott kibocsátási határértékeknek való megfelelését tanúsító vizsgálati jelentéseket 2023. június 23. és december 15. között készítették el. Ennélfogva az e munkálatok befejezésére vonatkozó bizonyítékok és az említett szennyvíztisztító telepre vonatkozó vizsgálati jelentések későbbiek, mint a felrótt kötelezettségszegés fennállásának értékelése szempontjából releváns időpont, azaz 2018. július 18., így azokat e tekintetben nem lehet figyelembe venni.

45 Ebből következik, hogy az Olasz Köztársaság nem bizonyította, hogy Trappeto agglomeráció helyzete a felszólító levélben megjelölt határidő lejártakor megfelelt a 91/271 irányelv 5. és 10. cikkéből eredő kötelezettségeknek.

46 Harmadszor, ami Courmayeur agglomerációt illeti, az Olasz Köztársaság ellenkérelmében elismeri, hogy ezen agglomeráció helyzete még mindig nem felelt meg a 91/271 irányelv 4. és 10. cikkéből eredő kötelezettségeknek. E tekintetben az e tagállam által a felszólító levélre adott 2018. július 10-i válaszból, valamint a Bírósághoz benyújtott beadványaiból kitűnik, hogy bár az említett agglomeráció négy települése – nevezetesen La Salle, Morgex, Pré-Saint Didier és Thuile – szennyvizét már La Salle település új szennyvíztisztító telepén kezelték,

Courmayeurnek, azaz az agglomeráció ötödik településének e szennyvíztisztító telepre történő csatlakozása még folyamatban volt, és azt legkésőbb 2023. december 31-ig be kellett fejezni. Ezenkívül a munkálatok befejezéséről és a kibocsátások elemzéséről szóló igazolásokat e telep megfelelő működésének bizonyítása érdekében még nem közölték a Bizottsággal. Ebből következik, hogy az Olasz Köztársaság nem bizonyította, hogy ezen agglomeráció helyzete a felszólító levélben meghatározott határidő lejártakor, azaz 2018. július 18-án megfelelt a 91/271 irányelv 4. és 10. cikkéből eredő kötelezettségeknek.

47 Végeredményben nem lehet helyt adni az Olasz Köztársaság azon érvének, amely szerint a megfelelés hiánya a Courmayeur agglomeráció által generált terhelésnek csak egy részét, azaz ezen agglomeráció esetében az összesen 60 000 LE-ből 37 200 LE-t érint. Ez az érv csak megerősíti, hogy az említett agglomeráció települési szennyvizének kezelése a releváns időpontban nem volt biztosítva, megsértve ezzel a 91/271 irányelv 4. és 10. cikkéből eredő kötelezettségeket.

48 A fenti megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy az Olasz Köztársaság – mivel nem fogadta el a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges valamennyi intézkedést – nem teljesítette az EUMSZ 260. cikk (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

A pénzügyi szankciókról

A felek érvei

49 Tekintettel arra, hogy az Olasz Köztársaság nem tette meg a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges valamennyi intézkedést, a Bizottság az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése alapján azt javasolja, hogy e tagállamot kényszerítő bírság és átalányösszeg fizetésére kötelezzék.

50 E pénzügyi szankciók összegének meghatározása érdekében a Bizottság a „Pénzügyi szankciók a kötelezettségszegési eljárásokban” című 2023/C 2/01 bizottsági közleményre (HL 2023. C 2., 1. o.; a továbbiakban: 2023. évi közlemény) támaszkodik. Konkrétan, ezen intézmény pontosítja, hogy e meghatározásnak olyan alapvető kritériumokon kell alapulnia, mint a jogsértés súlyossága, időtartama és a szankció szükséges visszatartó hatásának biztosítása a kötelezettségszegés megismétlődésének elkerülése érdekében.

51 Először is, ami a jogsértés súlyát illeti, a Bizottság azt javasolja, hogy a súlyossági együtthatót az 1-től 20-ig terjedő skálán 4-ben állapítsák meg, figyelembe véve egyrészt a megsértett uniós jogszabályok jelentőségét, másrészt pedig e jogsértésnek az általános vagy egyéni érdekekre gyakorolt következményeit.

52 E szabályok jelentőségét illetően a Bizottság emlékeztet arra, hogy a 91/271 irányelv célja a környezet védelme a települési szennyvíz és bizonyos ipari ágazatok által kibocsátott szennyvíz káros hatásaival szemben, és a szennyvíz összegyűjtésére és kezelésére vonatkozó követelményeket az érintett agglomerációk méretétől függően határozza meg. Ezen irányelv követelményei szigorúbbak abban az esetben, ha a szennyvizet az ezen irányelv II. mellékletében meghatározott kritériumok alapján az ezen irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében „érzékenynek” minősített területekre bocsátják ki.

53 A Bizottság pontosítja, hogy a jelen ügy a 91/271 irányelvben, és különösen annak 4. és 5. cikkében előírt kezelési kötelezettségek megsértésére vonatkozik, amelyek be nem tartása különösen káros hatásokkal jár az érzékeny területekre szennyvizet kibocsátó agglomerációkban. Az olasz települési szennyvíz kezelése alapvető fontosságú a felszíni víztestek, valamint az e víztestektől közvetlenül függő vízi és szárazföldi ökoszisztémák minőségének fenntartásához és javításához, valamint a vonatkozó uniós irányelvek, különösen a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, 2000. október 23-i 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2000. L 327., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 5. kötet, 275. o.), az emberi fogyasztásra szánt víz minőségéről szóló, 2020. december 16-i (EU) 2020/2184 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2000. L 435., 1. o.), valamint a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.) végrehajtásának biztosításához.

54 A Bizottság keresetlevelében rámutat, hogy a jelen ügyben a C-85/13. sz. ügyben hozott ítéletben említett öt agglomeráció, amelyek teljes megtermelt terhelése 149 069 LE, és amelyek érzékeny területekre bocsátanak ki szennyvizet, még nem felelnek meg a 91/271 irányelvnek. Márpedig a településiszennyvíz-gyűjtő vagy -kezelő rendszerek hiánya vagy elégtelensége veszélyeztetheti a környezetet, és ezért azt különösen súlyosnak kell tekinteni (2018. május 31-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-251/17, EU:C:2018:358, 72. pont). Ezenkívül a környezet veszélyeztetésének jelentősége nagymértékben függ a szóban forgó kötelezettségszegéssel érintett agglomerációk számától. Így öt nem megfelelő agglomerációt jelentősnek kell tekinteni.

55 A Bíróság ítéletében foglaltak teljesítése elmaradásának a magán- és közérdekekre gyakorolt hatásait illetően a Bizottság hangsúlyozza, hogy a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítésének teljes hiánya a 91/271 irányelvnek még meg nem felelő öt agglomerációt illetően a környezet és az emberi egészség tekintetében a szennyezés jelentős kockázatával jár. Ezen intézmény ezenkívül más uniós irányelvek, különösen a jelen ítélet 53. pontjában említett irányelvek végrehajtására gyakorolt negatív hatás kockázatára hivatkozik. A C-85/13. sz. ítélet hiányos végrehajtása hatással van a kellően tiszta felszíni víztestek rendelkezésre állásának lehetőségére, valamint a rekreációs és gazdasági tevékenységekre is.

56 A Bizottság továbbá úgy véli, hogy három súlyosító körülményt kell figyelembe venni.

57 Először is, egyértelmű az a kötelezettség, amelyet a tagállam köteles volt és továbbra is köteles tiszteletben tartani, vagyis a települési szennyvíz kezelésére alkalmas szennyvíztisztító telepek építése. Az olasz hatóságok egyébiránt elismerik a jogsértést, és a C-85/13. sz. ítélet kihirdetésétől kezdve tájékoztatták a Bizottságot az annak érdekében előírt infrastruktúra-építési intézkedésekről, hogy az egyes érintett agglomerációkat összhangba hozzák ezen ítélettel.

58 Másodszor, ez az ítélet a 91/271 irányelvre vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlat részét képezi, és hat ítéletet hoztak az Olasz Köztársasággal szemben ezen irányelv helyes alkalmazásának hiánya miatt. Így Olaszországban évtizedek óta fennáll az említett irányelv be nem tartásának általános helyzete. A jelen eljárás egyébként az e tagállammal szemben folyamatban lévő négy jogsértési eljárás egyike, amelyek együttesen több mint 800 agglomerációra vonatkoznak.

59 Harmadszor, a szóban forgó agglomerációkban megállapított kötelezettségszegések több mint kilenc évvel a C-85/13. sz. ítélet kihirdetése után, és több mint 24 évvel a 91/271 irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében meghatározott határidő lejártát követően is fennállnak.

60 A Bizottság azt javasolja, hogy enyhítő körülményként vegyék figyelembe először is az Olasz Köztársaság együttműködését a jelen eljárás egésze során, másodszor pedig azt, hogy jelentős előrelépés történt a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítése terén.

61 Másodszor, ami a jogsértés időtartamát illeti, a Bizottság megjegyzi, hogy a 2023. évi közlemény 3.3 pontjának megfelelően az időtartamra vonatkozó együttható 1 és 3 közötti szorzó, és mértéke a kötelezettségszegést megállapító első ítélet időpontjától számított havi 0,10. A jelen ügyben 109 hónap telt el 2014. április 10., a C-85/13. sz. ítélet kihirdetésének időpontja és 2023. június 1. között, amely időpontban a Bizottság úgy határozott, hogy a Bírósághoz fordul. Ennélfogva ezen intézmény azt javasolja, hogy az időtartamot tükröző együtthatót 3-ban állapítsák meg.

62 Harmadszor, ami a szankció elrettentő hatása biztosításának szükségességét illeti, figyelembe véve az érintett tagállam fizetési képességét, a Bizottság kifejti, hogy ez az elrettentő hatás egy „n” tényezőben tükröződik, amelyet az Olasz Köztársaság esetében 3,41-ben állapítottak meg.

63 Következésképpen a Bizottság egyrészt azt javasolja, hogy az átalányösszeget napi 13 640 euró összeg alapján számítsák ki, amelyet a 2023. évi közlemény 4.2 pontja értelmében 1000 euróban meghatározott átalányösszegnek a 4-es súlyossági együtthatóval és a 3,41-es „n” tényezővel való szorzataként számítanak ki. E közlemény 4.2.1 pontjának megfelelően ezt a napi átalányösszeget meg kell szorozni azon napok számával, amelyeken a kötelezettségszegés fennállt. Ezen intézmény pontosítja, hogy az így kapott átalányösszeg megfizetésére kell kötelezni az Olasz Köztársaságot, ha ez az összeg meghaladja a 9 548 000 eurót, az e tagállam tekintetében meghatározott minimális átalányösszeget.

64 Ezenkívül a 2023. évi közlemény 2.1 pontjának megfelelően a Bizottság az átalányösszeg kiigazítását javasolja, mivel a C-85/13. sz. ítéletben említett egyes agglomerációk helyzete az eljárás során összhangba kerül ezzel az ítélettel. Ezen intézmény úgy véli, hogy a napi átalányösszeget el kell osztani a mulasztó LE teljes számával a napi csökkentési együttható, azaz a jelen ügyben 0,09 euró megállapításához. E napi csökkentési együtthatót le kell vonni azon agglomerációk minden egyes LE-egységére vonatkozó napi átalányösszegből, amelyek helyzete ténylegesen megfelel a 91/271 irányelvnek.

65 Másrészt a Bizottság azt javasolja, hogy a kényszerítő bírság összegét napi 122 760 euróban állapítsák meg, amelyet a 2023. évi közlemény I. mellékletének 1. pontjában meghatározott napi 3000 euró összegű kényszerítő bírság átalányösszegének és a 4-es súlyossági együtthatónak, a jogsértés időtartamát tükröző 3-as együtthatónak, valamint a 3,41-es „n” tényezőnek a szorzataként kell kiszámítani.

66 Mindazonáltal a Bizottság e közlemény 2.1 pontjának megfelelően azt javasolja, hogy napi csökkenő összegű kényszerítő bírságot alkalmazzanak, amelynek tényleges összegét hathavonta számítják ki, az ezen időszakokra vonatkozó teljes összeget az azon agglomerációk LE-jének arányával megegyező százalékos arányban csökkentve, amelyek gyűjtési és kezelési rendszereiket összhangba hozták a C-85/13. sz. ítélettel. Az Olasz Köztársaság feladata, hogy közölje ezen intézménnyel azokat a bizonyítékokat, amelyek lehetővé teszik annak megállapítását, hogy a megfelelésre minden féléves időszak vége előtt sor került.

67 A Bizottság ezenkívül úgy véli, hogy ha e megfeleltetésre fokozatosan kerül sor, a kényszerítő bírság napi csökkentésének kiszámításához a kényszerítő bírság napi összegét el kell osztani az azon agglomerációk által termelt LE-k teljes összegével, amelyek a mai napig nem felelnek meg a C-85/13. sz. ítéletnek.

68 Az Olasz Köztársaság, miközben egyetért a Bizottsággal abban, hogy tartós késedelem áll fenn a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítése terén, mindazonáltal úgy véli, hogy az ezen intézmény által kért pénzügyi szankciók összege túlzott, és e megállapítás alátámasztására több érvet is felhoz.

69 Először is figyelembe kell venni a végrehajtandó tárgyi beavatkozások összetettségét, amelyek olyan összetett infrastruktúrák megvalósítását foglalják magukban, amelyek költségei változhatnak, valamint a megvalósított infrastruktúrák tesztelésének, üzembe helyezésének és nyomon követésének szükségességét. E műveletek céljából közbeszerzési eljárásokat kell lefolytatni, amelyek a peres eljárások magas kockázatát hordozzák magukban.

70 Másodszor, figyelembe kell venni az olasz hatóságok és a Bizottság közötti jóhiszemű együttműködést az eljárás során.

71 Harmadszor, az Olasz Köztársaság jelentős gazdasági és pénzügyi forrásokat fordított mind a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítéséhez, mind pedig általában az Európai Unióval szemben a települési szennyvíz területén fennálló jogviták megoldásához szükséges intézkedések végrehajtására. E tagállam jelzi, hogy összesen több mint 3 milliárd eurót különített el erre a célra.

72 Negyedszer, az Olasz Köztársaság pontosítja, hogy a C-85/13. sz. ítélet végrehajtásával megbízott egyetlen vagyonfelügyelőt nevezett ki az e végrehajtáshoz szükséges intézkedések megtervezésének és végrehajtásának elősegítése és felgyorsítása érdekében.

73 Ötödször, figyelembe kell venni a Bizottság keresetének elfogadhatatlanságát, amennyiben az Trappeto agglomerációra vonatkozik, amelynek LE-je nem haladja meg a 10 000-et.

74 Hatodszor, az Olasz Köztársaság pontosítja, hogy míg a C-85/13. sz. ítélet 41 agglomerációt érintett, amelyek összterhelése 2 281 847 LE volt, a Bizottság 2018. május 18-i felszólító levele 14 agglomerációra vonatkozott, amelyek összterhelése 462 266 LE, ezen intézmény keresete pedig 5 agglomerációt érint, amelyek összterhelése 149 069 LE.

75 Hetedszer, figyelembe kell venni a jelen eljárás során a 91/271 irányelvnek meg nem felelő agglomerációk összlétszámának és LE-számának csökkentése érdekében elért jelentős előrelépést. Így a 2014 és 2023 közötti időszakban a nem megfelelő agglomerációk száma 88%-kal csökkent, a nem megfelelő LE-k száma pedig 94%-kal csökkent. Ráadásul e számadatokat a Trappeto és Courmayeur agglomerációkat illetően a jelen ítélet 26. és 27. pontjában kifejtett érvek figyelembevétele érdekében ki kell igazítani.

76 Nyolcadszor, az Olasz Köztársaság úgy véli, hogy nem helyénvaló, hogy a Bizottság a keresetében a települési szennyvíz területén vele szemben indított más jogsértési eljárásokra hivatkozzon. Mindenesetre az e tagállammal szemben indított másik három kötelezettségszegési eljárásra vonatkozó adatokból kitűnik, hogy több mint 800 nem megfelelő agglomeráció teljes számát fokozatosan, összesen 622-re csökkentették az ellenkérelem benyújtásának időpontjában.

77 Kilencedszer, ami a fürdővizek minőségét illeti, az Olasz Köztársaság úgy véli, hogy a kár kockázata csak elméleti és tisztán potenciális. Egyébiránt a Castellammare del Golfo I, Cinisi, Terrassini és Trappeto agglomerációk közelében található parti övezetekben található fürdővizek minőségére vonatkozó, kiegészített és naprakész adatok az e területeken található vizek minőségéről eltérő képet mutatnak, mint amelyek a Bizottság keresetében szerepelnek, és a javulás irányába mutató tendenciát mutatnak.

78 Tizedszer, az Olasz Köztársaság arra hivatkozik, hogy ha a Bizottság javaslatait követnék, paradox módon fennállna annak veszélye, hogy vele szemben jóval magasabb összegű pénzügyi szankciókat szabnának ki, mint amelyeket a Bíróság a 2018. május 31-i Bizottság kontra Olaszország ítéletben (C-251/17, EU:C:2018:358) szabott ki vele szemben, noha ez az ítélet a 91/271 irányelv olyan megsértésére vonatkozott, amely nagyobb számú agglomerációt érintett, és összesen több LE-t tartalmazott, mint a jelen ügyben.

79 Következésképpen az Olasz Köztársaság azt kéri, hogy a súlyossági együtthatót a Bizottság által javasoltnál alacsonyabb szinten állapítsák meg.

80 A Bizottságnak az átalányösszeg és a kényszerítő bírság együttes alkalmazására irányuló kérelmét illetően az Olasz Köztársaság arra hivatkozik, hogy amennyiben biztos vagy észszerűen valószínű, hogy az érintett tagállam nem lesz képes teljesíteni a kötelezettségszegést megállapító ítéletben foglaltakat, mivel a nemzeti hatóságok által az ezen ítéletben foglaltak maradéktalan teljesítésének biztosítása érdekében előterjesztett ütemterv meghaladja az eljárás időtartamát, nem teljesül az átalányösszeg kiszabásának előfeltétele, azaz a kötelezettségszegő tagállam azon objektív lehetősége, hogy a megfelelő időben megfeleljen. Ennélfogva ilyen esetben el kell kerülni az átalányösszeg kiszabását, mivel az elrettentő funkciót már teljes mértékben betölti a kényszerítő bírság.

81 Pontosan ez a helyzet a jelen ügyben, amelyben az Olasz Köztársaság számára gyakorlatilag lehetetlen, hogy a Bíróság előtt folyamatban lévő, az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése szerinti eljárás befejezését megelőzően biztosítsa a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges valamennyi ügyletet. Következésképpen e tagállam elsődlegesen kényszerítő bírság kiszabását kéri, az átalányösszeg kizárásával, ezen ügy keretében.

82 Másodlagosan az Olasz Köztársaság azt kéri, hogy kizárólag olyan átalányösszeg megfizetésére kötelezzék, amely elegendő az uniós jogból eredő kötelezettségei nemteljesítésének szankcionálásához. A kényszerítő bírságon felül jelentős összegű átalányösszeg kiszabása ugyanis aránytalan lenne, és azzal a kockázattal járna, hogy a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítését megnehezítve az elérni kívánt hatással ellentétes hatást fejtene ki az azzal járó súlyos káros pénzügyi következmények miatt.

83 Harmadlagosan az Olasz Köztársaság azt kéri, hogy a kényszerítő bírság megfizetésére vonatkozó kötelezettség csak az előírt ütemtervek lejártával lépjen hatályba. A Bíróság felülvizsgálati jogkörébe tartozik ugyanis a kényszerítő bírság alkalmazásához szükséges referencia-határidő meghatározása.

84 Viszonválaszában az Olasz Köztársaság hozzáteszi, hogy e beadvány benyújtásának időpontjában csak három, összesen 78 069 LE terheléssel rendelkező agglomeráció nem felelt meg a C-85/13. sz. ítéletben foglaltaknak. Így ezen ítélet kihirdetése óta a nem megfelelő agglomerációk száma 93%-kal csökkent, ami a nem megfelelő terhelés 96,6%-os csökkenését jelenti.

A Bíróság álláspontja

85 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése szerinti eljárás célja a kötelezettségszegő tagállamnak a kötelezettségszegést megállapító ítéletben foglaltak teljesítésére való ösztönzése, ebből következően pedig az uniós jog tényleges alkalmazásának biztosítása, és mindkét, e rendelkezés szerinti intézkedésnek – nevezetesen az átalányösszegnek

és a kényszerítő bírságnak –- ugyanez a célja (2024. június 13-i Bizottság kontra Magyarország [„A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadása II”] ítélet, C-123/22, EU:C:2024:493, 96. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

86 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a kényszerítő bírság és az átalányösszeg alkalmazása attól függ, hogy az adott ügy körülményeire tekintettel mindegyikük alkalmas-e a kitűzött cél megvalósítására, és e körülmények között nem kizárt az előírt mindkét szankció alkalmazása (2015. szeptember 17-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-367/14, EU:C:2015:611, 114. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

87 Míg a kényszerítő bírság kiszabása különösen arra tűnik alkalmasnak, hogy ösztönözze a tagállamot, hogy a lehető legrövidebb időn belül szüntesse meg az olyan kötelezettségszegést, amely ilyen intézkedés hiányában folytatódna, addig az átalányösszeg kiszabása inkább az érintett tagállam kötelezettségei végrehajtása elmulasztása magán- és közérdeket érintő következményeinek értékelésén alapul, különösen ha a kötelezettségszegés az azt először megállapító ítélet óta tartó hosszú időszakon keresztül tartósan fennállt (2015. szeptember 17-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-367/14, EU:C:2015:611, 115. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

88 A Bíróság feladata, hogy az egyes esetekben az előtte folyamatban lévő ügy körülményeitől függően, valamint a meggyőzés és visszatartás szerinte szükséges mértéke alapján meghatározza a többek között az uniós jog hasonló megsértése megismétlődésének a megelőzéséhez szükséges megfelelő pénzügyi szankciókat (2024. június 13-i Bizottság kontra Magyarország [„A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadása II”] ítélet, C-123/22, EU:C:2024:493, 97. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

89 Így a Bizottság javaslatai a Bíróságot nem kötik, azok csak hasznos hivatkozási alapként szolgálnak. Ugyanígy a Bizottság közleményeiben foglalt iránymutatások sem kötik a Bíróságot, de hozzájárulnak az átláthatóság, az előreláthatóság és a jogbiztonság biztosításához ezen intézmény tevékenységével kapcsolatban (2020. március 12-i Bizottság kontra Olaszország [Szardínia szállodaágazatának nyújtott jogellenes támogatások] ítélet, C-576/18, EU:C:2020:202, 136. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

– *Kényszerítő bírság és átalányösszeg együttes kiszabásának lehetőségéről*

90 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság az érintett területen rendelkezésére álló mérlegelési jogkörének gyakorlása során jogosult halmazatban kiszabni kényszerítő bírságot és átalányösszeget (2015. szeptember 17-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-367/14, EU:C:2015:611, 116. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), különösen akkor, ha a kötelezettségszegés hosszú időn keresztül tartott, és tartósnak mutatkozik (2005. július 12-i Bizottság kontra Franciaország ítélet, C-304/02, EU:C:2005:444, 82. pont).

91 Márpedig a jelen ítélet 38., 44. és 46. pontjából kitűnő tényezőkre tekintettel meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben szóban forgó kötelezettségszegést ugyanazok a körülmények jellemzik, mint amelyeket a jelen ítélet előző pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat említ. Ennélfogva az Olasz Köztársaság nem vitathatja eredményesen a két pénzügyi szankció vele szemben történő együttes alkalmazását.

– *Az átalányösszegről*

92 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az átalányösszeg megfizetésére való kötelezésre, és adott esetben ezen összeg megállapítására minden egyes esetben a megállapított kötelezettségszegés jellemzőivel, valamint az EUMSZ 260. cikk alapján kezdeményezett eljárásban érintett tagállam által tanúsított magatartással összefüggő, releváns tényezők összessége alapján kell, hogy sor kerüljön. E tekintetben e cikk széles mérlegelési jogkört biztosít a Bíróság számára annak eldöntésében, hogy kiszab-e, vagy sem, ilyen szankciót, és adott esetben annak összege megállapításában (2024. június 13-i Bizottság kontra Magyarország [„A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadása II”] ítélet, C-123/22, EU:C:2024:493, 98. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

93 A jelen ügyben azon jogi és ténybeli körülmények összessége, amelyek alapján a Bíróság a C-85/13. sz. ítéletben megállapította a felrótt kötelezettségszegést, valamint azon körülmények, hogy a települési szennyvíz kezelése terén négy kötelezettségszegési eljárás van folyamatban az Olasz Köztársasággal szemben, amelyek összesen több mint 800 agglomerációra vonatkoznak, és hogy e tagállam már több olyan ítélet tárgyát képezte, amely kötelezettségszegést állapított meg az uniós fellépés e konkrét területén, nevezetesen a 2018. május 31-i Bizottság kontra Olaszország ítéletben (C-251/17, EU:C:2018:358), az ezen ítélet 98. pontjában említett ítéletekben, arra utalnak, hogy az uniós jog megsértése hasonló jövőbeni megismétlődésének hatékony megelőzése olyan visszatartó erejű intézkedés elfogadását teszi szükségessé, mint az átalányösszeg kiszabása.

94 A Bíróság feladata, hogy mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében oly módon határozza meg ezen átalányösszeget, hogy az egyrészről a körülményeknek megfelelő, másrészről pedig az elkövetett jogsértéssel arányos legyen. Az e tekintetben releváns tényezők olyanokat foglalnak magukban, mint például a megállapított jogsértés súlyossága és időtartama, valamint az érintett tagállam fizetőképessége (2024. június 13-i Bizottság kontra Magyarország [„A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadása II”] ítélet, C-123/22, EU:C:2024:493, 100. és 101. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

95 Ami először is a jogsértés súlyát illeti, egyrészt, amint az 1. cikkének második bekezdéséből kitűnik, a 91/271 irányelv célja a környezetnek a szennyvízkibocsátások káros hatásaitól való védelme. Márpedig a településiszennyvíz-gyűjtő vagy -kezelő rendszerek hiánya vagy elégtelensége veszélyeztetheti a környezetet, és ezért azt különösen súlyosnak kell tekinteni Másrészt a környezet veszélyeztetésének jelentősége nagymértékben függ a felrótt kötelezettségszegéssel érintett agglomerációk számától (2018. május 31-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-251/17, EU:C:2018:358, 72. és 73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

96 A jelen ügyben először is Castellammare del Golfo I, Cinisi és Terrasini agglomerációkat illetően nem vitatott, hogy a 91/271 irányelv 4., 5. és 10. cikkéből eredő, a C-85/13. sz. ítéletben megállapított kötelezettségeket a Bíróság előtt a jelen ügyben tartott tárgyalás időpontjáig, azaz 2024. november 13-ig még mindig nem tartották tiszteletben.

97 Másodszor, ami Trappeto agglomerációt illeti, meg kell állapítani, hogy – amint az a jelen ítélet 32. pontjából kitűnik – az ezen agglomeráció szennyvíztisztító telepére vonatkozó munkálatok befejeződtek, és e telep üzemeltetését 2023. december 22-én átadták az AMAP-nak, amely a

palermói ATO integrált vízszolgáltatásának üzemeltetője. Ezenkívül a 2023. június 23. és december 15. közötti időszak tekintetében a 91/271 irányelvben meghatározott kibocsátási határértékek tiszteletben tartását igazoló bizonyítékot benyújtották a viszonválaszban.

98 E körülmények között meg kell állapítani, amint azt a Bizottság is elismerte a tárgyaláson, hogy az Olasz Köztársaság 2023. december 15-én minden szükséges intézkedést megtett annak érdekében, hogy Trappeto agglomeráció megfeleljen a 91/271 irányelv 4., 5. és 10. cikkéből eredő, a C-85/13. sz. ítéletben megállapított kötelezettségeknek.

99 Harmadszor, ami Courmayeur agglomerációt illeti, amint az a jelen ítélet 33. pontjából kitűnik, az Olasz Köztársaság viszonválaszában azt állította, hogy ezen agglomeráció helyzete nemcsak fizikai szempontból, a gyűjtőrendszereknek a La Salle szennyvíztisztító telephez való csatlakoztatásával, hanem funkcionálisan és a kezelés hatékonysága szempontjából is megfelel a 91/271 irányelvnek. Ezenkívül e tagállam a tárgyaláson a Bizottsággal közölt új elemzésekre támaszkodott, amelyek megerősítik az ezen irányelv által meghatározott kibocsátási határértékek tiszteletben tartását.

100 Mindemellett a Bizottság e tárgyaláson vitatta, hogy az Olasz Köztársaság bizonyította, hogy Courmayeur agglomeráció helyzete megfelel ezen irányelv előírásainak. Ezen intézmény ugyanis rámutatott – anélkül, hogy e tagállam ennek ellentmondott volna –, hogy egyrészt az általa benyújtott új körülmények ezen agglomerációnak csak egy töredékére vonatkoztak, és így nem bizonyítják, hogy az említett agglomeráció összességében megfelel az említett irányelvnek, másrészt pedig nem közölték a gyűjtőrendszerek építési munkálatainak és e telephez való csatlakoztatásának második részét elfogadó jelentést, az ennek eredményeként létrejött létesítmény elfogadásáról szóló igazolást és az említett telep működési igazolását.

101 E körülmények között meg kell állapítani, hogy az Olasz Köztársaság a tárgyalás időpontjában nem bizonyította, hogy minden szükséges intézkedést megtett annak érdekében, hogy Courmayeur agglomeráció megfeleljen a 91/271 irányelv 4. és 10. cikkéből eredő, a C-85/13. sz. ítéletben megállapított kötelezettségeknek.

102 Ebből következik, hogy azon agglomerációk száma, amelyek ebben az időpontban nem feleltek meg a 91/271 irányelvnek, vagyis 4 agglomeráció, jelentősen csökkent a C-85/13. sz. ítélet tárgyát képező agglomerációk teljes számához, vagyis 41 agglomerációhoz viszonyítva, és ezzel összefüggésben a környezetkárosodás csökkent az ezen ítéletben megállapított eredeti kötelezettségszegésből eredő kárhoz képest (lásd ebben az értelemben: 2016. június 22-i Bizottság kontra Portugália ítélet, C-557/14, EU:C:2016:471, 75. pont). Következésképpen az Olasz Köztársaság jelentősen csökkentette a C-85/13. sz. ítéletben megállapított jogsértésből eredő környezeti kárt.

103 Ez nem változtat azon, hogy a környezet – bár kevésbé jelentős – sérelme továbbra is fennáll. E sérelem annál is inkább súlyos, mivel a nem megfelelő négy agglomeráció mindegyike érzékeny területnek tekintett befogadó vizekbe bocsátja szennyvízét. Az Olasz Köztársaság ugyanis azzal, hogy az érintett területeket a 91/271 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének és II. mellékletének megfelelően „érzékeny területnek” minősítette, elismerte e területek fokozott környezetvédelmi szükségességét. Márpedig a települési szennyvíz kezelésének hiánya a környezet veszélyeztetésének minősül (lásd ebben az értelemben: 2013. október 17-i Bizottság kontra Belgium ítélet, C-533/11, EU:C:2013:659, 55. pont).

104 Tekintettel azokra a kockázatokra, amelyeket a jelen ítélet 95. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatra tekintettel a szóban forgó jogsértés a környezet védelméhez kapcsolódó, szóban forgó fontos közérdekre nézve jelent, sem az elvégzendő tárgyi beavatkozások összetettsége, sem pedig az a tény – feltéve, hogy bizonyítást nyer –, hogy az érintett part menti övezetekben a fürdővíz minősége károsításának kockázata elméleti és tisztán potenciális, vagy hogy e víz minősége mindenesetre javuló tendenciát mutat, nem vezethet e jogsértés súlyának kevésbé szigorú értékeléséhez.

105 Ugyanakkor enyhítő körülményként figyelembe kell venni először is az Olasz Köztársaságnak a Bizottság szolgálataival az eljárás egésze során tanúsított együttműködését, másodszor az e tagállam által a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítése terén elért előrehaladást, harmadszor az említett tagállam által ezen ítéletben foglaltak teljesítése érdekében tett jelentős beruházási erőfeszítéseket, negyedszer pedig az e célból egyetlen vagyonfelügyelő kinevezését.

106 Másodszor, ami a jogsértés időtartamát illeti, az első kötelezettségszegést megállapító ítélet kihirdetése és a tényállás Bíróság általi értékelésének időpontja közötti időszakot kell figyelembe venni (lásd ebben az értelemben: 2024. június 13-i Bizottság kontra Magyarország [„A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadása II”] ítélet, C-123/22, EU:C:2024:493, 126. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

107 A jelen ügyben a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítésének elmulasztása a tényállás Bíróság általi értékelésének időpontjában körülbelül tizenegy éve fennállt, ami túlzott időtartamnak minősül, még akkor is, ha figyelembe kell venni azt a jelentős többéves időszakot, amelyre a szükséges infrastrukturális munkálatokhoz szükség volt.

108 Harmadszor, ami az érintett tagállam fizetési képességét illeti, a Bizottság a 2023. évi közlemény 3.4 és 4.2 pontjának megfelelően azt javasolta, hogy a számításban vegyék figyelembe kétharmados súllyal e tagállam bruttó hazai termékét (GDP) a tagállamok GDP-jének átlagához képest, kétharmados súllyal pedig e tagállamnak a tagállamok népességének átlagához viszonyított népességét mint demográfiai kritériumot.

109 E tekintetben a Bíróság közelmúltbeli ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy az érintett tagállam fizetési képességének meghatározása során nem lehet az érintett tagállamnak a többi tagállam fizetőképességéhez viszonyított fizetőképességét kifejező „n” együttható számítási módszerének részeként a demográfiai kritériumot a 2023. évi közlemény 3.4 és 4.2 pontjában rögzített módon figyelembe venni (2024. április 25-i Bizottság kontra Lengyelország [A visszaélést bejelentő személyekről szóló irányelv] ítélet, C-147/23, EU:C:2024:346, 86. pont).

110 Így az Olasz Köztársaság fizetési képességének meghatározása érdekében e tagállam GDP-jét mint meghatározó tényezőt kell alapul venni, és e GDP-nek a tényállás Bíróság általi vizsgálata időpontjában ismert közelmúltbeli alakulását kell figyelembe venni (lásd ebben az értelemben: 2024. június 13-i Bizottság kontra Magyarország [„A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadása II”] ítélet, C-123/22, EU:C:2024:493, 131. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

111 A fenti megfontolásokra tekintettel, és mivel a Bizottság nem határozta meg az Olasz Köztársaság fizetési képességét megállapító „n” együttható kiszámításához érvényes kritériumát, az átalányösszeget e tagállam utolsó három évre kiszámított GDP-jének átlagát figyelembe véve kell meghatározni. A Bíróság úgy véli, hogy a jelen ügy körülményeinek megfelelő értékelését képezi, ha az említett tagállam által fizetendő átalányösszeget 10 millió euróban állapítja meg.

– *A kényszerítő bírságról*

112 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében a kényszerítő bírság kiszabása főszabály szerint csak akkor igazolt, ha a korábbi ítéletben foglaltak teljesítésének elmulasztásán alapuló kötelezettségszegés a tényállásnak a Bíróság általi vizsgálatáig fennmarad (2024. június 13-i Bizottság kontra Magyarország [„A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadása II”] ítélet, C-123/22, EU:C:2024:493, 135. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

113 A jelen ügyben, amint az a jelen ítélet 96–102. pontjából kitűnik, a tárgyalás időpontjában a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket még nem fogadták el teljes egészében.

114 E körülményekre tekintettel az Olasz Köztársaság kényszerítő bírság fizetésére kötelezése megfelelő pénzügyi eszköz arra, hogy e tagállamot a megállapított kötelezettségszegés megszüntetéséhez, valamint a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak maradéktalan teljesítésének biztosításához szükséges intézkedések elfogadására ösztönözze.

115 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlat szerint e kényszerítő bírságot annak tükrében kell meghatározni, hogy milyen mértékű meggyőzésre van szükség ahhoz, hogy az érintett tagállam változtasson a magatartásán, és véget vessen a kifogásolt jogsértésnek (2024. június 13-i Bizottság kontra Magyarország [„A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadása II”] ítélet, C-123/22, EU:C:2024:493, 138. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

116 Az e területen rendelkezésére álló mérlegelési jogkörének gyakorlása során a Bíróságnak úgy kell meghatároznia a kényszerítő bírságot, hogy az egyrészt megfeleljen a körülményeknek, másrészt arányos legyen a megállapított kötelezettségszegéssel, valamint az érintett tagállam fizetési képességével (2024. június 13-i Bizottság kontra Magyarország [„A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadása II”] ítélet, C-123/22, EU:C:2024:493, 139. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

117 A kényszerítő bírság összegének meghatározásához az uniós jog egységes és hatékony alkalmazása céljából e bírság kényszerítő jellegének biztosítása érdekében figyelembe veendő alapvető szempontok főszabály szerint a következők: a jogsértés súlyossága, a jogsértés időtartama és a szóban forgó tagállam fizetési képessége. E szempontok alkalmazásához figyelembe kell venni különösen az érintett tagállam kötelezettségei végrehajtása elmulasztásának a magán- és közérdekeket érintő következményeit, valamint azt, hogy az érintett tagállamnak milyen sürgősen kell teljesítenie a kötelezettségeit (2024. június 13-i Bizottság kontra Magyarország [„A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadása II”] ítélet, C-123/22, EU:C:2024:493, 141. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

118 E tényezőket illetően a figyelembe veendő körülmények többek között a jelen ítélet 96–110. pontjában szereplő, a szóban forgó jogsértés súlyára és időtartamára, valamint az Olasz Köztársaság fizetőképességére vonatkozó indokokból tűnnek ki.

119 Ezenkívül súlyosító körülményként figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak maradéktalan teljesítésére az Olasz Köztársaság által a viszonválaszában szolgáltatott utolsó információk szerint csak 2026-ban kell sort keríteni, ami 26 és 28 év közötti késésnek felel meg ahhoz az időponthoz képest, amikor a tagállamoknak biztosítaniuk kellett a 91/271 irányelv 4. és/vagy 5., valamint 10. cikkének betartását.

120 Ezenkívül a Bizottság azt javasolta a Bíróságnak, hogy fokozatosan csökkentse a kényszerítő bírságot a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítése során elért eredmények függvényében.

121 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy jóllehet a Bíróság ítéletében foglaltak maradéktalan teljesítése érdekében a kényszerítő bírságot egészében meg kell követelni, amíg a tagállam nem tette meg a megállapított kötelezettségszegés megszüntetéséhez szükséges valamennyi intézkedést, egyes különleges esetekben mindazonáltal előírható olyan szankció, amely figyelembe veszi a tagállam által a kötelezettségei teljesítése során elért esetleges eredményeket (2018. május 31-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-251/17, EU:C:2018:358, 83. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

122 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy Trappeto agglomeráció helyzetének a 91/271 irányelvből eredő kötelezettségekkel való összhangba hozatalát követően az ezen irányelv releváns rendelkezéseinek megfelelő településiszennyvíz-gyűjtő és -kezelő rendszerekkel nem rendelkező agglomerációk LE-száma a tárgyalás időpontjában 137 253 volt.

123 A jelen ügy körülményeinek összességére tekintettel a Bíróság napi 75 000 euró összegű, csökkenő összegű kényszerítő bírság kiszabását tekinti megfelelőnek.

124 Ami a kényszerítő bírság gyakoriságát illeti, annak degresszív összetevője a Bizottság javaslatának megfelelően, mivel a szóban forgó agglomerációk helyzetének a 91/271 irányelvnek való megfelelésére vonatkozó bizonyíték megállapítása és elemzése időigényes, és az Olasz Köztársaság által esetlegesen elért haladás figyelembevétele érdekében, féléves alapon kerül meghatározásra. Így az ezen időszakokra vonatkozó teljes összeget azon agglomerációk LE-számának megfelelő százalékos arányban kell csökkenteni, amelyek települési szennyvizet összegyűjtő és kezelő rendszerei összhangba kerültek a C-85/13. sz. ítélettel (lásd ebben az értelemben: 2018. május 31-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-251/17, EU:C:2018:358, 87. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

125 Az Olasz Köztársaságot tehát kötelezni kell arra, hogy fizessen a Bizottságnak 13 687 500 euró összegű kényszerítő bírságot a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedések megtételében való késedelem féléve után a jelen ítélet kihirdetésének napjától a C-85/13. sz. ítéletben foglaltak maradéktalan teljesítéséig, amelynek tényleges összegét minden egyes hat hónapos időszak végén úgy kell kiszámítani, hogy az egyes időszakokra vonatkozó teljes összegből le kell vonni egy olyan százalékos arányt, amely megfelel azon agglomerációk LE számának, amelyek települési szennyvízgyűjtő és -tisztító rendszerei a szóban forgó időszak végén megfelelnek a C-85/13. sz. ítéletnek, azon agglomerációk LE számához viszonyítva, amelyek a jelen ítélet kihirdetésekor nem rendelkeztek ilyen rendszerrel.

A költségekről

126 A Bíróság eljárási szabályzata 138. cikkének (1) bekezdése alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Az Olasz Köztársaságot, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott:

1) **Az Olasz Köztársaság, mivel nem hozta meg a 2014. április 10-i Bizottság kontra Olaszország ítéletben (C-85/13, EU:C:2014:251) foglaltak teljesítéséhez szükséges valamennyi intézkedést, nem teljesítette az EUMSZ 260. cikk (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.**

2) **A Bíróság kötelezi az Olasz Köztársaságot, hogy fizessen az Európai Bizottságnak 10 millió euró összegű átalányösszeget.**

3) **Amennyiben az 1. pontban megállapított kötelezettségszegés a jelen ítélet kihirdetésének napján továbbra is fennáll, a Bíróság kötelezi az Olasz Köztársaságot, hogy fizessen az Európai Bizottságnak 13 687 500 euró összegű kényszerítő bírságot a 2014. április 10-i Bizottság kontra Olaszország ítéletben (C-85/13, EU:C:2014:251) foglaltak teljesítésével kapcsolatos késedelem minden egyes félévére a jelen ügyben meghozandó ítélet kihirdetésének napjától a 2014. április 10-i Bizottság kontra Olaszország ítéletben (C-85/13, EU:C:2014:251) foglaltak maradéktalan teljesítésének napjáig, amelynek tényleges összege a hat hónapos időszakok végén számítandó úgy, hogy az ilyen időszakra vonatkozó teljes összeg csökken azon aránynak megfelelő százalékban, amelyet a vonatkozó időszak végén a 2014. április 10-i Bizottság kontra Olaszország ítéletben (C-85/13, EU:C:2014:251) foglaltaknak megfelelő települési szennyvízgyűjtő és -kezelő rendszerekkel rendelkező agglomerációk lakosegyenérték-száma a jelen ítélet kihirdetésének napján ilyen rendszerekkel nem rendelkező agglomerációk lakosegyenérték-számához képest képvisel.**

4) **A Bíróság az Olasz Köztársaságot kötelezi a költségek viselésére.**

Aláírások